

Eestis elavad kiskjalised

Kärplased:

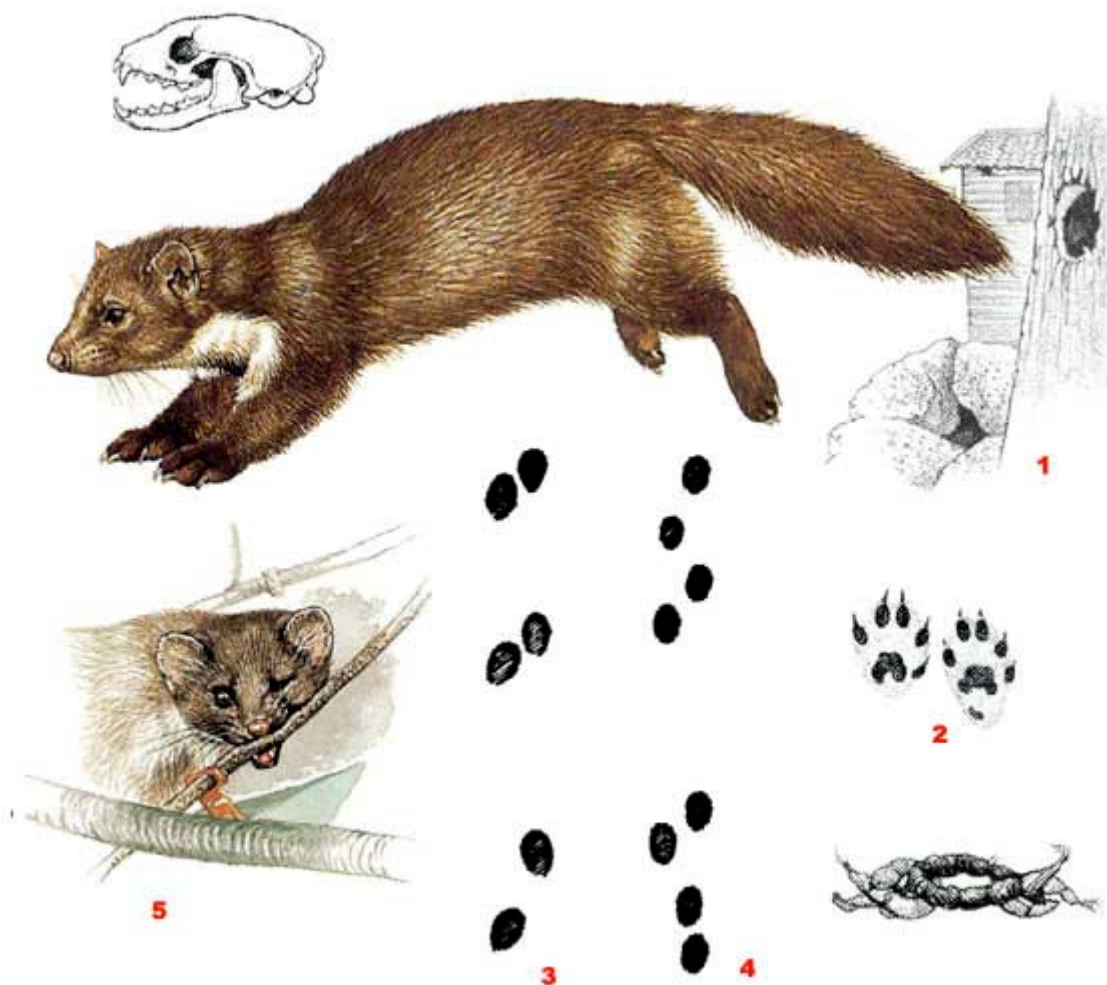
Metsnugis ja **kivinugis** e kodunugis on enam-vähem ühesuurused, koheva sabaga kiskjalised. Teistest väikestest kärplastest on nad pisut suuremad -kõrgemate jalgadega ning kehavärvus varieerub pruunist hallini. Mets- ja kivinugisel saab vahet saab teha rinnalaigu kuju ja värvuse alusel. Metsnugisel on see reeglina kollakas kuni oranž ja aheneb allosas. Kivinugisel on rinnalaik valge või kollakasvalge ning see hargneb esijalgadel kaheks.

Metsnugis (*Martes martes*)

Eelistavad erinevaid elupaiku: metsnugis, nagu nimigi ütleb, on rohkem seotud metsadega ning kivinugis kultuurmaastikega. Kuna metsnugise tallapäkad on karvased, on kerge teha vahet mets-ja kivinugise jälgedel (kivinugise tallapäkad on paljad: lumme jäävad „tavalised” jäljed – näha on talla ja varbapäkad, metsnugise jälgede puhul on talla- ja varbapäkki raske eristada (võrreldav villastes sokkides kõndimisel tekkinud jälgedega).

Lihatoidulised, kuid söövad ka taimset toitu (marju, puuvilju). Peamiselt söövad putukaid, limuseid, pisiimetajaid, linnupoegi ja -mune, oravaid (eriti metsnugis), raibet. Nugised on üksikeluviisiga, peamiselt öise aktiivsusega kiskjad. Pesadega, milleks on puuõõnsus või endine röövlinnu või oravapesa, on nad seotud vaid poegade kasvatamise perioodil.

Kivinugis (*Martes foina*)

Jooksuaeg on juunis-juulis, kuna nugistel on kärplastele omane soikeperiood (latentne periood) munaraku arengus, sünnivad pojad alles järgmise aasta aprillis. Poegi ühes pesakonnas 2-4, pojad sünnihetkel pimedad ja abitud, emapiima saavad 2,5 kuud ning täielikult iseseisvuvad 6-kuuselt. Suguküpseks saavad aastaselt.

Täiskasvanud loomade tüvepikkus ja kaal:

Metsnugis: 38-58 cm; 1,5 kg

Kivinugis: 40-50 cm; 2,1 kg

Üksikjalg: 3-3,5 cm pikk; 2-2,5 cm lai; sammuvahe 50-80 cm, tavaliselt paarisjäljed

Tuhkur e tõhk on üsna hästi ära tuntav oma kirju kasuka poolest: tuhkru aluskarv on hele ja see kumab läbi pikema pealiskarva. Kõhupool on tumedam kui selg, üle silmade jookseb tume vööt ning kõrvatipud on valged. Varvaste vahel on ujunahk.

Tuhkur (*Mustela putorius*)

Elupaigaks on kultuurmaastikud, erinevate biotoopide servaalad (ökotonid), meeldib asulate ja veekogude lähedus. Tuhkur on üksikeluviisiga hämaras ja öösel tegutsev kiskja, kes ujub ja sukeldub hästi. Elab teiste loomade urgudes või lihtsas varjes (puuriitades, põhukuhjades, põranda all, pööningul. Üsna liikuvad loomad, kes söövad kõike, millest jõud üle käib (roomajaid, kahepaikseid, pisinärlisi, siile, jäneselisi, kanalisi, putukaid, usse, limuseid). Tähtsaimaks toiduobjektiks on hiired ja kahepaiksed, varakevadel ka raibe. Vähesel määral sööb marju ning toidurohkuse korral kogub varusid. Tuhkur võib korraga murda rohkem saakloomi kui süüa jõuab, seetõttu on kanakasvatajad vahel väga kurjad tuhkru peale. Jooksuaeg on märtsis-aprillis, tiinus kestab ca 1,5 kuud ning pojad sünnivad mais. Pesakonnas on 4-6 poega, kes iseseisvuvad sügiseks. Suguküpseks saavad aastaselt.

Täiskasvanu tüvepikkus 35-45 cm; kaal 0,4 - 1,5 kg

Üksikjalg: 3-3,5 cm pikk; 2-2,5 cm lai

Tuhkru jäljerida on kergesti äratuntav, kuna see varieerub lühikese aja jooksul väga kiiresti – loomad võivad jätta mõne meetrise lõigu peale nii kaksik- kolmis- kui ka nelikjälgi.

Euroopa naarits (ei ole jahiuluk) on väga ohustatud loom, olles välja surnud peaaegu kõikjalt oma ajaloolise areaali piires. Väikesed hääbuvad asurkonnad on säilinud Hispaanias, Prantsusmaal, Rumeenias, Valgevenes ja Venemaal. Naaritsa keha on ühtlaselt tumepruun. Üla- ja alahuul valged (nagu oleks nina piimakauksi pistnud), mõnikord võib rinnal esineda valgeid laike. Ujulestad on tagajalgadel paremini arenenud kui esijalgadel. Elupaigaks on väikesed kiirevoolulised rikkaliku kaldataimestikuga ja varjevõimalustega metsa jõed ning ojad. Pesa paikneb puuõones, juurte vahel või kaldanõlvas ning on vooderdatud pehme materjaliga (tavaliselt saakloomade jäänused, sammal, hein). Valdavalt öise aktiivsusega üksikeluviisiga poolveeline loom, kes on aasta ringi seotud urgudega. Toitub peamiselt konnadest, kaladest, vähilaadsetest, veeputukatest, limustest, pisinärlitest

Jooksuaeg on märtsis-aprillis, pojad sünnivad mais. Poegi on peaskonnas 4-5, emapiimast toituvad nad ligi kuu aega ning sügiseks on pojad iseseisvad. Suurimad vaenlased ja toidukonkurendid on saarmas, mink ja rebane. 1980-tel aastatel üritati Eesti naaritsapopulatsiooni päästa Tallinna Loomaaias, kuid loodusest püütud isendid ei hakanud seal sigima ning surid. Praegu Tallinna Loomaaias Hiiumaale asustamiseks kasvatatavad loomad on pärit Venemaalt. Kuigi mõnedes kohtades Eestis on nähtud Euroopa naaritsa tunnustega isendeid, ei ole naaritsa leidumine meie looduses kinnitust leidnud.

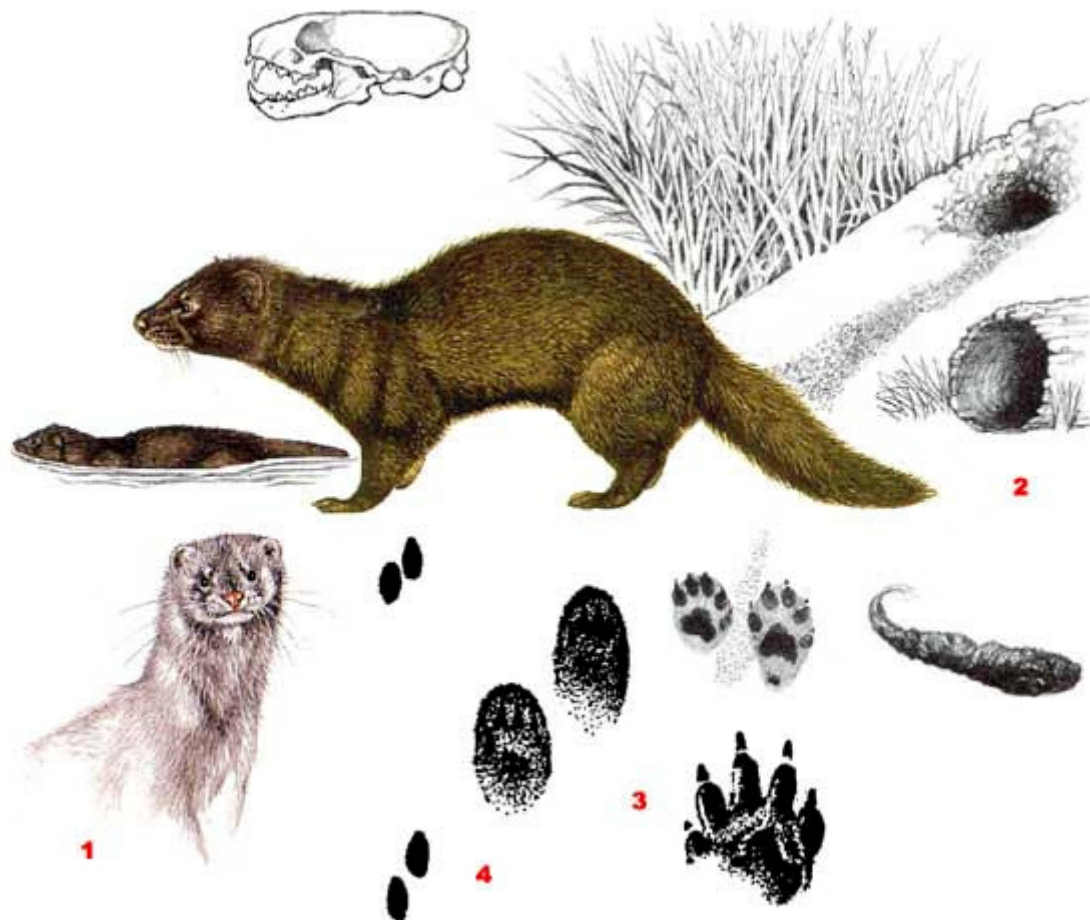

Tüvepikkus: 35-40 cm; kaal 0,4 - 1,5 kg

Üksikjalg: sarnaneb tuhkru omale

Mink e ameerika naarits sarnaneb välimuselt euroopa naaritsale, kuid ta on pisut suurem ning mingil on valge vaid alamokk (vahel harva on neil valget ka ülemokal). Kehasuuruses avaldub sooline dimorfism: isased on emastest suuremad ja raskemad. Fotodel ja loomafilmides (eriti juhul, kui neid näidatakse paralleelselt euroopa naaritsaga) kujutatakse neid tihti „tigatedatena” – sakris karvaga (pärast veest väljumist) või „aplatena” – mõne suurema toiduobjektiga.

Mingi „päris kodu” on Põhja-Ameerika, kust ta 20. saj algul farmiloomana Euroopasse toodi. Loodusesse pääsesid farmidest põgenedes, aga ka sihilikult lahti lastes. Mink on võõrliik, kes kahjustab kohalikku faunat (tõrjus välja naaritsa, on toidukonkurendiks teistele väiksematele kärplastele: tuhkrule, kərbile, nirkile ning kahjustab veelindude populatsioone). Eestis saavutas arvukuse maksimumi 1970-’80tel.

Elupaigana kasutavad samu biotoope, mis euroopa naaritsadki, kuid mingid ei ole nii valivad: nad saavad hästi hakkama ka aeglasevooluliste ja seisuveekogude ääres, mõnikord isegi mereranniku jõgede suudmetes. Bioloogia sama, mis euroopa naaritsal: jooksupäev märtsis-aprillis, ning pojad (pesakonnas 4-9) sünnivad maikuu. Väga headel aastatel võib olla kaks pesakonda. Mink on samuti aasta läbi seotud urgudega, mida vajab varjeks. Vaenlasteks saarmas ja rebane.

Tüvepikkus: 45 cm; **kaal** 0,5 - 2 kg
Üksikjalg: sarnaneb tuhkru omale

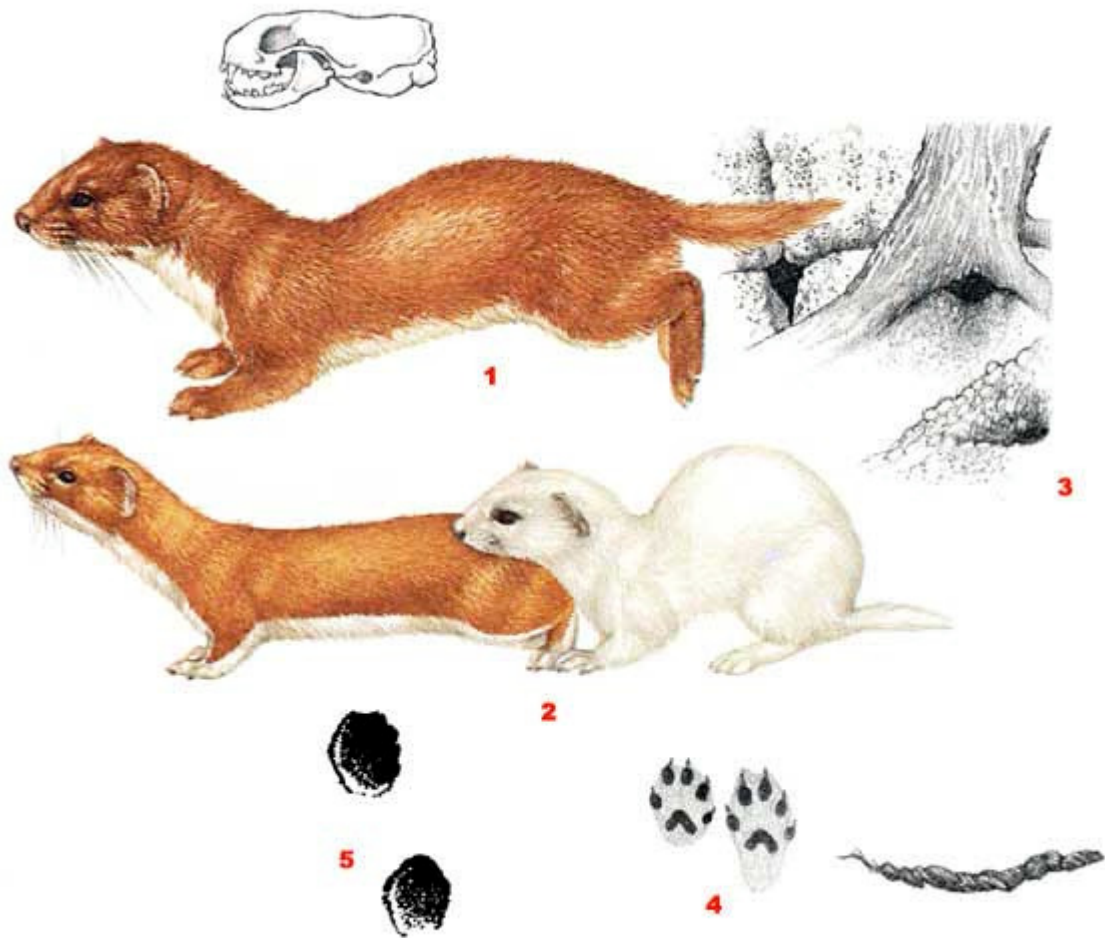
Kärp e suurnirk, (ka hermeliin) ja **nirk** (ei ole jahiulukid) on mõlemad meie kohalikud liigid. Suvekarvas ülalpool pruunid, kõhupoolelt kollakasvalged, talvekarvas mõlemad valged. Kärp on suurem kui nirk, kuid üksikisenditel looduses on suuruse alusel tihti raske vahet teha. Heaks tunnuseks on saba värvus: nirgil on see vastavuses suve- ja talvekarva värvusega, kuid kärbi saba on alati (nii suvel kui ka talvel) musta otsaga. Üksikeluviisiga, valdavalt öise aktiivsusega loomad. Head ronijad ja urgudes-käikudes liikujad (kütivad niiviisi närilisi – kärpi on isegi kodustatud näriliste tõrjeks kodudes. Toiduks ongi peamiselt pisinärilised, kuid söövad ka linde, nende mune ja poegi, putukaid, limuseid, võimalusel ka suuremaid loomi (jänese poegi). Toiduküllusel koguvad varusid.

Kärp (*Mustela erminea*)

Pesakonnad sünnivad mõlemal liigil aprillis-mais, kuid paaritusajad on erinevad: nirgil on see märtsis, ning saagirohke aasta korral võib nirgil olla kaks pesakonda. Kärbil on jooksuaeg mais-juunis. Seega esineb kärbil munaraku arengus latentne periood, mis kestab 10-13 kuud. Emased saavad suguküpseks enne 5. elunädalat, isased alles aastaselt. Piimast võõrduvad ja silmad avanevad ca 1 kuu vanuselt, iseseisvumine

umbes kolmandal elukuul. Keskmine eluiga ei ületa 2 aastat – neid söövad kõik suuremad kiskjad ja röövlinnud. Võrdluseks niipalju, et kärp kaalub 150-200 g ja nirk 50-100 g (nirk on maailma väikseim kiskjaline)

Nirk (*Mustela nivalis*)

Ahm (ahmi) e **kaljukassi** on kohatud Eestis eksikülalisena - 20. sajandi jooksul ca 5 korda, ning kahel korral ka kütitud. Ahm elab meist põhja pool ning satub siia tavaliselt talviste toidurännakute ajal. Toitub enamasti raibetest, kuid võimalusel murrab metskitsi, põtru ja rebaseid. Kärplaste sugukonnas suurim maismaal elav liik, kes kehahoiaku, liikumisviisi ja värvuse poolest sarnaneb karule, kuid ahma jalad on kehaga võrreldes võimsamad kui karul ning saba on pikk ja kohev. Keha külgedel on ahmal hele valkjas või kollakas triip ning näos heledad laigud.

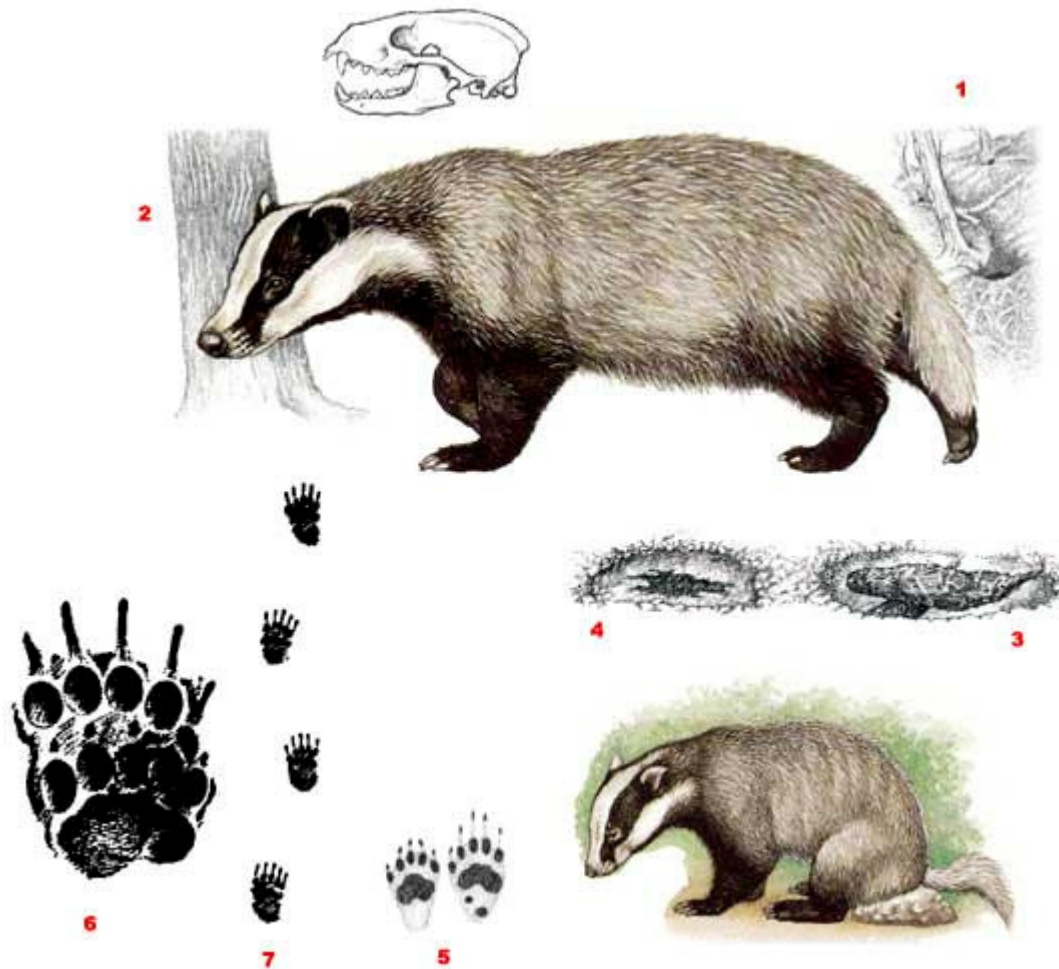
Keha pikkus 65-85 cm, kaal 10-25 kg; isased emastest ca 30% suuremad

Ahm (*Gulo gulo*)

Mäger on jässaka kehaga kärplane, kellel on iseloomulikud kolm koonult algavat valget vööti, mis jooksevad üle lauba ja pea külgedele. Keha alapool on tume (must) ja ülapool hallikas. Hästi on äratuntavad mägra jäljed – esikäpa jälgedel on varbapadjandid suunaga otse ette ja küünise otsa jäljed on (täiskasvanud looma puhul) mitu cm varbapadjandite jälgedest eespool.

Mägra puhul on väga suure tähtsusega elupaik – ta eelistab mosaiikset maastikku ja kuiva, hästi kaevatavat pinnast. Mägrad on urgudega seotud aastaringselt. Mägralinnakud koosnevad harilikult ühest peaurust, millest lähtub mitu väiksemat urgu. Tavaliselt on urgudesüsteemil mitu sissekäiku, pesakambrit ja maa-alust käimlat, tihti on mägralinnaku läheduses umbseid käike, mida kasutatakse varjumiseks ohu korral. Ühte urusüsteemi võivad mägrad kasutada häirimise puudumisel mitmete põlvkondade jooksul – kümneid ja isegi sadu aastaid.

Mäger on öö ja hämarikuloom, kes kohmaka ja aeglase loomana ei ole võimeline saaki jälitama ja varitsema, vaid toitub sellest, mida ta leiab kindlatel liikumisteedel-mägraradadel. Tüüpilise segatoidulise loomana toitub mäger putukatest, ussikestest, tõukudest, närilistest. Ta sööb madalas pesitsevate lindude mune ja poegi, konni, tiguseid. Olulise osa mägra toidust moodustab taimne toit (marjad, seemned, taimede juured ja teravili), seda eriti sügiseti, kui loomad koguvad endal talve üleelamiseks rasvavarusid, mis võivad moodustada 50-60% looma kehakaalust.

Taliuinak kestab Eesti aladel novembrist-detsembrist veebruari-märtsini. Soojade ilmadega võivad mägrad aeg-ajalt väljaspool urge ringi käia. Lõunapool elavad mägrad ei pruugi üldse taliuinakusse jääda. Jooksuaeg on juunis-juulis, kuid loote arengus esineb latentsusperiood, ning pojad (keskmiselt 3-4 pesakonnas) sünnivad alles märtsis-aprillis. Imetamine kestab 2-3 kuud ning esimese talve veedab pesakond koos. Mägrad sigivad üle aasta.

Mägra arvukust on kerge alla viia nende urusüsteemide rikkumisega – nt. jättes pärast urujahti (kähriku-, rebase- ja mägrajaht) lahtikaevatud käigud kinni ajamata.

Lahtikaevatud urgudes mägrad edasi ei ela- senine eluase jäetakse maha ning minnakse uut otsima. Kui läheduses sobivat pinnast urgude rajamiseks ei leidu, mägrad hukkuvad, kuna nad on väljaspool urge kiskjatele kergeks saagiks. Selline stsenaarium oli Eestis tõenäoliselt 1970tel aastatel, mil rebase naha eest maksti jahimeestele väga head raha – paljud mäkrade urusüsteemid said kahjustatud, kuna jahimehed lootsid sealt rebaseid saada.

Täiskasvanu tüvepikkus 60-90 cm; kaal 10 (20) kg

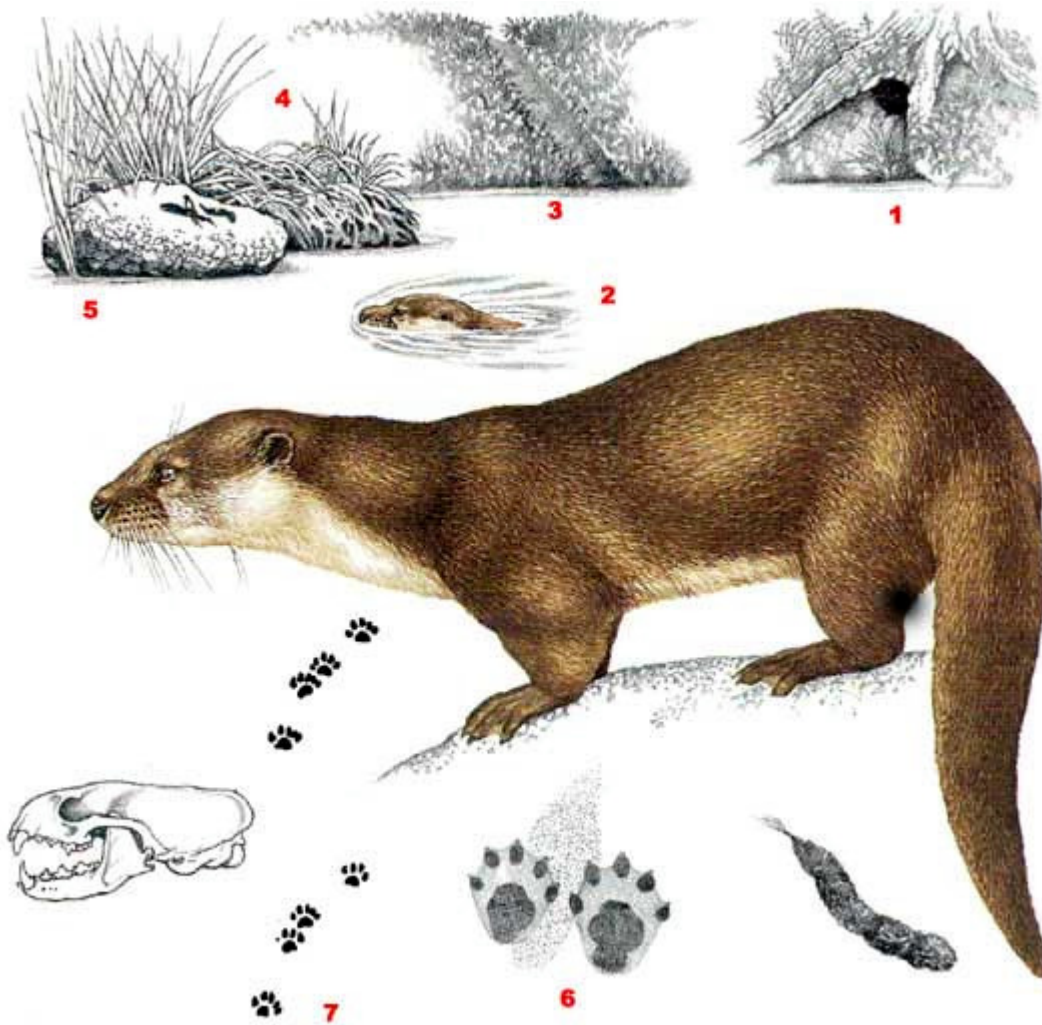
Üksikjalg: ees 7-11 cm; taga 5-7 cm pikk (mõõdud koos küünistega)

Saarmas on kohastunud vee-eluviisiks: saarma keha on sale, lühikeste jäsemetega ja voolujooneline. Pea on lai ja madal ning tüürina kasutatav saba on tüve poolt väga jäme. Varvaste vahel on ujulestad. Keha värvus on pruun – selja poolt tumedam, kõhupool heledam. Elupaigaks on mitmesugused veekogud: ojad, kraavid, jõed, järved (väga meeldivad kalakasvatustiigid). Võib elada ka kopra elupaigas, kuna saarmas ja kobras pole toidukonkurendid. Saarmas ujub kiiresti ja ühtlaselt jättes veele u-kujulise viiru. Ujumisel ulatuvad veest välja vaid nina ja silmad. Väljaheited jätab, nagu enamik kärplasi, nähtavale kohale – tavaliselt veest väljatuleku kohtadele nt. truupide servad, kivid. Saarma ekskremendid on väga kergesti äratuntavad – need on värskena mustad kuini rohelised vormitud „laigud“, mis vananedes muutuvad halliks ja haisevad tugevasti kala järgi.

Saarmas on aktiivne enamasti öösiti või hämaras. Urud on enamasti kaldas ja urusuu avaneb tihti vee alla (sellisel juhul on pesakambri laes õhuauk). Enamasti on ühel saarmal mitu puhke ja varjepaika.

Toit on loomne: esikohal on konnad ja kalad, sööb ka pisiimetajaid (hiired, ondatra, mügri), veelindude pojad, vähid, veeputukad limused. Talvel võib toiduotsinguil liikuda kümneid kilomeetreid – väga külmadel aastatel, mil veekogud jäätuvad, ei saa saarmad kuskilt toitu kätte ja hukkuvad.

Paaritumine võib toimuda igal aastaajal, seega võib latentsusperiood olla väga pikk. Loode areneb vaid kaks kuud ning pojad sünnivad veebruaris-aprillis. Emasloom poegib üle 1-2 aasta ja korraga on pesakonnas 1-3 poega. Imetamine kestab 2 kuud ning pesakond jääb esimeseks talveks emaga kokku. Isasloom poegade hooldamisest osa ei võta, kuid kaitseb territooriumi elades eraldi urus pesakonna lähedal. Noored saavad suguküpseks 3. või 4. eluaastal.

Saarmast ohustab lisaks talvisele toidunappusele ka reostus ja elupaikade vähenemine. Eestis on saarmaste küttimine keelatud, kuid saarma väljapüük koprajahil (raudadega) on seaduslik, kui jahimees tabatud saarmast keskkonnateenistusse teatab.

Täiskasvanu kehapikkus 70-75 cm; kaal 5-8 kg

Üksikjalg: ees 6,5 cm pikk ja 5,5 cm lai ; taga 8,5 cm pikk ja 6 cm lai

Karulased:

Pruunkaru välimust pole vaja ehk kirjeldada. Karu on Eestis põdra järel suuruselt teine imetaja, kellel peale inimese looduslikke vaenlasi ei ole. Karupoegi ohustavad vaid isased täiskasvanud karud, kes võimalusel poegi tapavad. Elupaigaks on metsased alad, suviti varjab end tihedamas taimestik, talvel taliuinakus. Enne taliuinakut valmistab karu endale ette mitu pesa – Eesti oludes vaiksemates varjulistes kohtades (tuulemurtud puude all, tihedas kuusenoorendikus) kraabib karu pinnasesse lohu, mille vooderdab kuuseokste või samblaga. Külmade tulekul valib ta ettevalmistatud kohtadest ühe välja – kui talvel karu üles aetakse (jahi, metsaraie vm tegevuse käigus) jätkab uinakut mõnes teises sügisel ettevalmistatud kohas. Taliuinakus karu on tegelikult täiesti ärkvel. Soojadel talvedel võivad isased karud ka lihtsalt ringi hulkuda. Emased karud veedavad talved reeglina siiski „pesades“ et kindlustada poegade ellujäämine. Taliuinak kestab märtsi-aprillini, poegadega emased väljuvad pesadest hiljem kui isased karud (aprilli lõpus, mai algul).

Karu on öise eluviisiga loom, päevast aktiivsust on rohkem sügisel marjadest toitumise ajal ning häirimise puhul. Segatoiduline loom, kuid taimse toidu osakaal on suurem sügisel – marjad, vili, rohttaimed ja silopallide sisu on sügisel oluliseks „nuumtoiduks“. Kevadel on olulisem loomne toit: tõugud, sipelgad, putukad, hiired, linnumunad ja – pojad, raibe. Vajadusel murrab ka suurulukeid ja koduloomi. Võimalusel sööb mett, kuid see on juhuslikuks toiduks – mesilased leiab karu hääle (sumina) järgi, seetõttu saavad karud mõnikord surma kõrgepinge alajaamades.

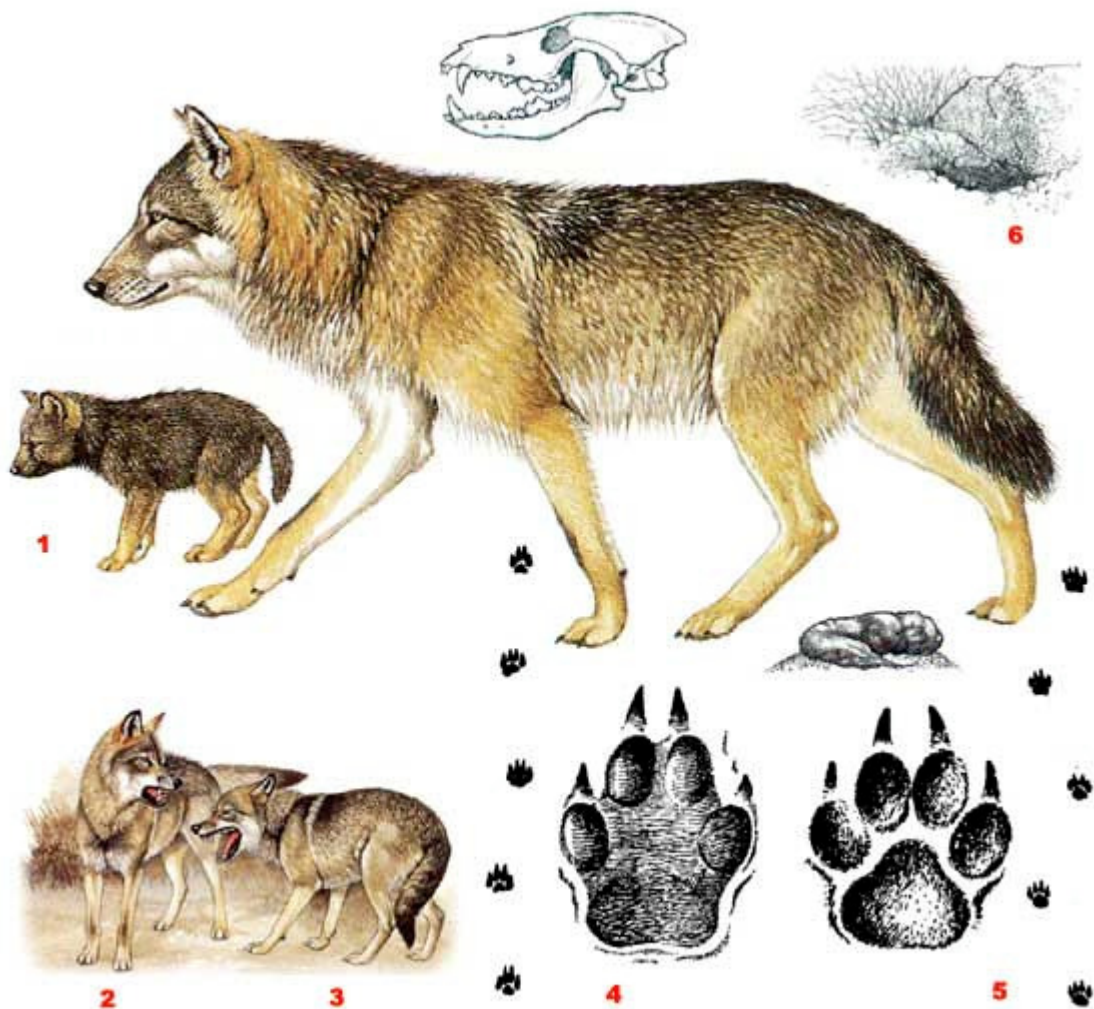
Jooksuaeg on mais-juunis ning munaraku arengus esineb latentsusperiood - tiinus kestab karul ainult 60 päeva. Pojad sünnivad jaanuaris-veebruaries vähearenenutena (oravasuurused, pimedad, karvadeta), kuid kevadeks, talikorterist väljumise ajaks on nad piisavalt hästi arenenud. Pesakonnas on 1-3 (mõnikord kuni viis) poega. Karud ei sigi igal aastal: pojad võõrduvad emapiimast alles 1,5 aastaseks ning jäävad ema hoole alla keskmiselt 3 aastaks.

Koerlased:

Hunt meenutab välimuselt saksa lambakoera, kuid on „massiivsem” – laiema pea ja kaela ning madalama rinnaga. Hundi jälgi võib olla väga raske koera jälgedest eristada, kuid reeglina on hundi jäljerida nõörsirge ning käpajäljed on piklikumad kui koeral. Hundid on karjaloomad, milles on oma kindel hierarhia. Kari koosneb domineerivast paarist (alfa emane ja isane) ning nende järglastest; karjasisene positsioon pannakse paika juba kutsikaeas poegade omavaheliste mängudega ning täiskasvanuna kakeldes. Üksikud hundid on karjast mingil põhjusel välja heidetud või siis ise lahkunud, ka vanad või vigastada saanud loomad. Kuna üksikud hundid on karjale tõsised toidukonkurendid, tapetakse nad võimalusel karjade poolt. Mõnikord rünnatakse ja tapetakse (ning süüakse) ka karjakaaslast. Talve tulles ja toiduolude halvenedes lähialade hundikarjad liituvad, et oleks lihtsam saaki tabada. Ka liitkarjades on hierarhia kindlalt paigas kuid selline suur kari jaguneb kevadel jälle väiksemateks. Saagikülluse ja/või huntide vähesuse puhul karjade liitumist talvel ei toimu.

Hunt on väga plastiline kiskja, kes kiiresti kohaneb muutunud elutingimustega. Toitub nii selgrootutest (putukad, limused) kui ka selgroogsetest loomadest (kahepaiksed, roomajad, närilised – sh kobras, jänessed, linnud, kährikud, rebased ja uluksõralised. Sööb ka raibet. Eestis peamisteks toiduobjektideks metssiga ja metskits. Elupaigana eelisatavad vähese inimõjuga alasid: metsa, raba, sood, tuulemurdu, kuid saavad edukalt hakkama ka suure inimasustuse ja –õjuga piirkondades.

Jooksuaeg on jaanuaris-veebruaries, paarituvad ja poegi saavad vaid domineeriv paar, karja teised liikmed võtavad osa poegade hooldamisest. Tiinus kestab ca 2 kuud, pojad sünnivad märtsis-aprillis

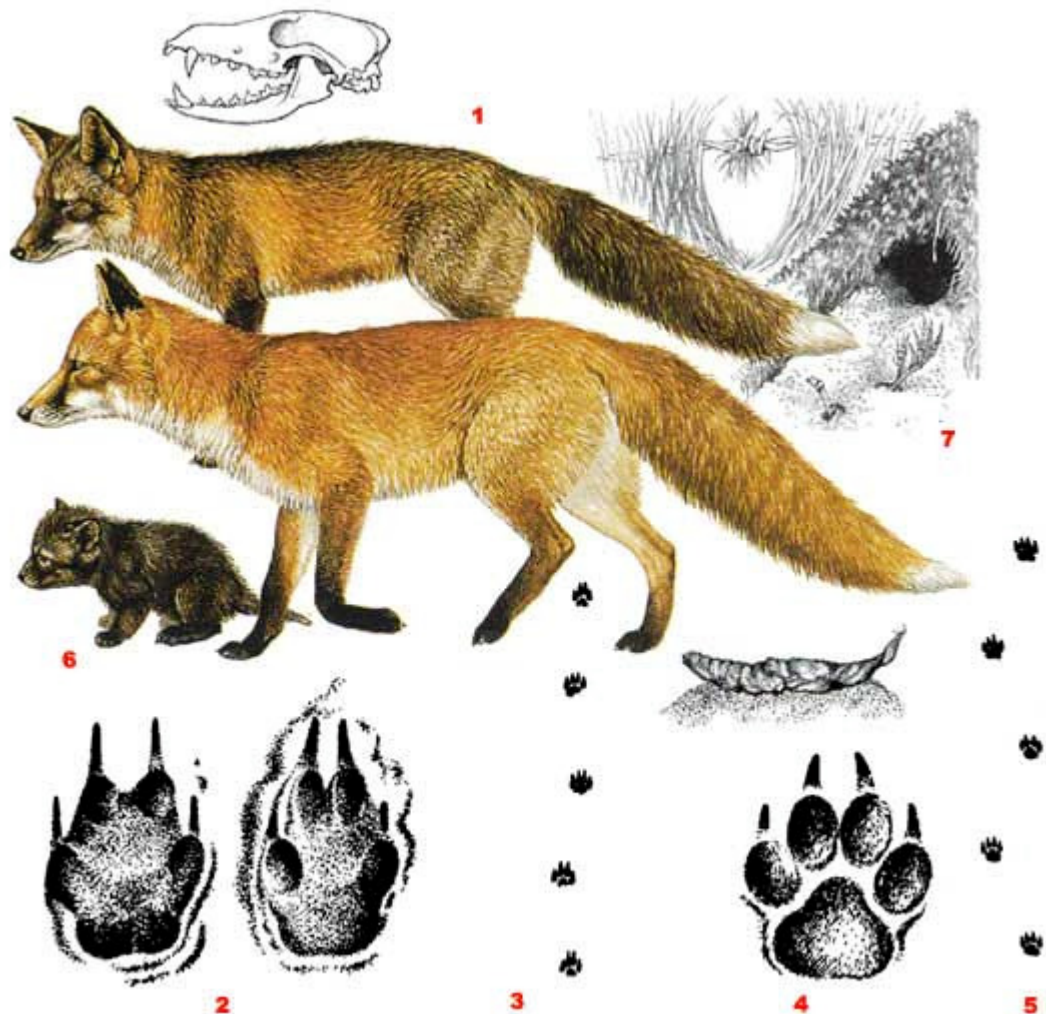

Täiskasvanu: 110-160 cm; 40-45 kg

Üksikjalg: nagu koeral aga piklikumad; jäljerida on sirge. Jälje pikkuse ja laiuse suhe on isashundil 1,3 ning emashundil 1,5

Punarebane on pika saleda keha, suhteliselt lühikeste jalgade ja koheva sabaga koerlane. Karvastiku värvus on rebasele väga varieeruv, kuid enamasti ikka punaka varjundiga (harva on leitud pruunjas-albinoatilisi isendeid). Koonu küljed, alalõug ja lõuaalune on valged. Kohaneb kiiresti erinevate elupaikadega, kuid eelistab põõsastikke, metsade ja põllumajandusmaadega mosaiikseid maastike. Enamasti öö ja hämarikuloom, kuid häirimise puudumisel tegutseb ka päeval. Territoriaalsed loomad, kes märgistavad oma elupaiga piire uriini ja väljaheidetega. Lõhnamärgid jäetakse nähtavale kohale. Sarnaselt tuhkrule võib rebase soodsal võimalusel (nt kanalas) tappa lühikese ajaga rohkem loomi kui süüa jõuab. Kuna rebase jalad on üsna lühikesed, pole ta suurem asi jooksja – saagi püüdmiseks ta pigem hiilib lähedale ja sooritab seejärel kiire hüppe. Rebase jäljerida on sammukahe sirge.

Rebase peamise toidu moodustavad pisinärilised, jänesed ja nende pojad, linnud. Sageli sööb mardikaid ja teisi putukaid, võimalusel kahepaikseid ja raibet. Urgudega on rebase seotud vaid poegade üleskasvatamise perioodil, muul ajal kaasutavad nad neid juhuslikult varjamiseks või põgenemiseks. Pesa asub urus, mille kraabib ise või kasutab vanu mägraurge. Urul on sageli mitu väljapääsu kuid reeglina on rebase poolt tehtud urg lihtsam kui mägra oma. Mõnikord on pesakondi leitud ka kiviaedadest või – varedest.

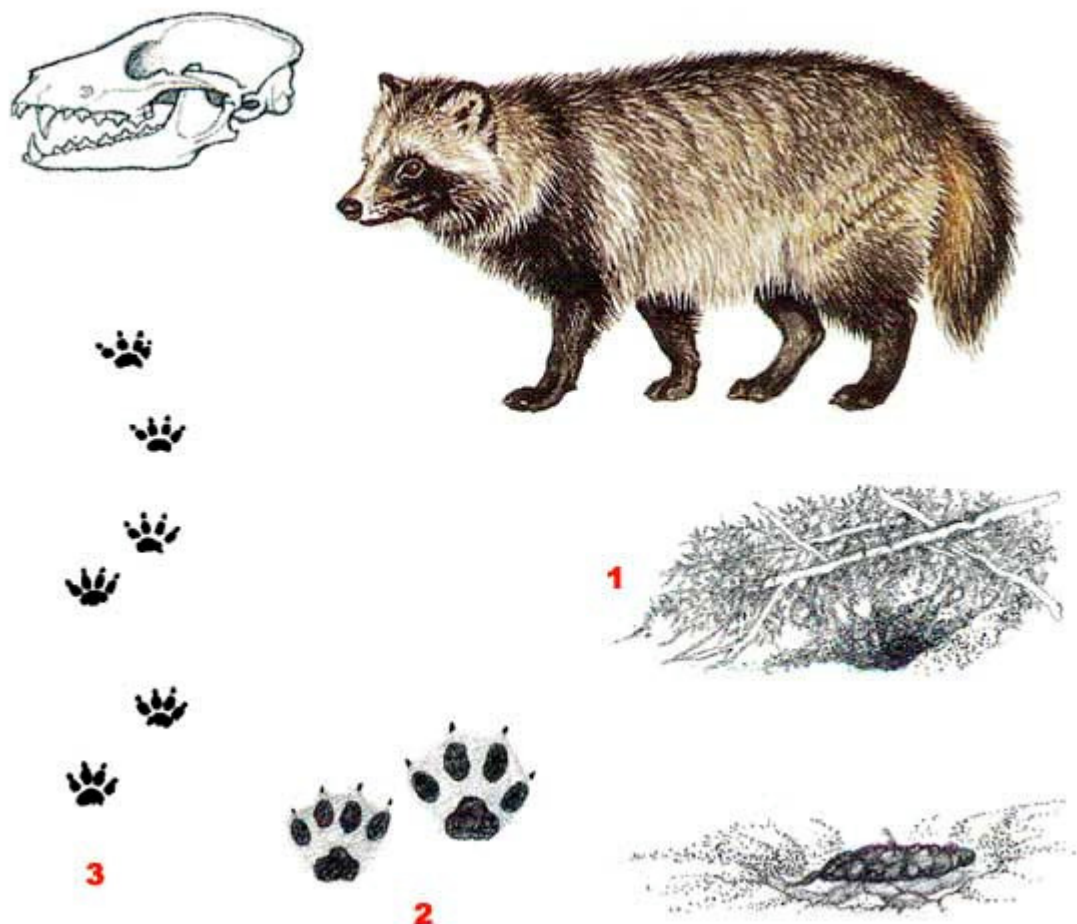

Jooksuaeg on veebruaris, tiinus kestab ca 2 kuud ning pojad (4-5)sünnivad aprillis. Pesakonda ähvardava ohu puhul tassivad vanaloomad kutsikad teise urg. Pojad iseseisvuvad sügisel ning suguküpsuse saavutavad nad aastavanuselt.

Täiskasvanud rebase kehapikkus on 50-90 cm, kaal 4-10 kg

Üksikjalg: 5-7 cm pikk; 3-4 (5) cm lai, jäljerida sirge

Kährikkoer on väikese tüseda keha ja lühikeste jalgadega loom, kelle päriskodu on Ida- ja Kaug-Aasias. Kähriku seljakarv on kollakat ja pruuni kuni mustjaspruuni värvi, kõhupool on kollakaspruun. Karvastik on väga tihe, pealiskarvad pikad ja karedad. Eestisse toodi kährikkoer 1950. aastal jahifauna täiendamiseks: 86 isendit lasti lahti kolmes erinevas kohas (Pikknurme, Põlula ja Lihula metskonnad) millele järgnes kährikute kiire levik üle terve Eesti (üksikuid isendeid tabati meie aladelt juba varem – Venemaa Euroopa osas oli kährik 1930te lõpus juba tavaline).

Kährikkoer eelistab elupaigana niiskeid alasid: veekogude lähedust, roostikke, puisniite, võsastunud heinamaid, sood, leht-ja segametsasid. Kasutab sageli teiste loomade mahajäetud urgusid, elab ka puujuurte all või kividevahelistes urgudes, tihedas põõsastikes jm. Eluviis valdavalt öine. Lühikeste jalgadega ja tüsedavõitu kehaga on kährik oma liikumises kohmakas ja aeglane. Jäljerida on aeglasel käigul siksakiline. Kiirel jooksul jätab paarisjälgi. Toitu otsib samuti aeglaselt liikudes. Kõigesööja, selgroogsetest toitub närilistest, kahepaiksetest, kaladest, selgrootutest putukatest ja nende vastsetest, limustest. Palju sööb taimset toitu – erinevaid vilju, marju, juuri,

mugulaid. Taimse toidu osatähtsus on suurem sügisel. Suur tähtsus on raibetel ja jäätmetel (puhkealadel, prügilates).

Jooksuaeg on veebruaris – märtsis, tiinus kestab ca 2 kuud ning pojad sünnivad aprillimaist. Ühes pesakonnas on keskmiselt 5-6 poega. Maksimaalne poegade arv ühes pesakonnas on Eestis 18, kirjanduse andmetel 24. Poegade eest hoolitsevad mõlemad vanemad (kährikud moodustavad püsivaid paare), pesakonnad lagunevad sügisel ning suguküpseks saavad kährikkoerad aastaselt.

Kährikud on koerlaste seas ainulaadsed taliuinaku poolest. Talvituvad nad paarikaupa (isane ja emane koos) urgudes, kändude all, tihedates puhmastes. Sulailmadega tulevad talvituskohast välja ja liiguvad ringi, kui jälle külmaks läheb, otsivad varjulise koha ja jäävad „tukkuma“. Vaenlasteks peamiselt hundid, hulkuvad koerad ja ilvesed.

Täiskasvanu kehapikkus 50-90 cm, kaal 4-10 kg

Üksikjalg: 4-5 cm pikk; 3,5-4 cm lai; jälje päkaosa on ümar, üksikjalgede vahekaugus ca 15 cm

Kaslased:

Harilik ilves on pikajalgne ja tugeva kehaehitusega kaslane. Suviti kollakaspruun, talvel kahvatum. Tähnid võivad olla selgesti eristatavad või ähmased. Saba lühike, kõrvaotstes 4-5 cm pikkused tutid. Küünised tugevad ja pikad, kuid suurema osa ajast täielikult sisse tõmmatud (tavaliselt ei ole küüniseid jälgedel näha). Jäljed on suured ja ümmargused, jäljerida ei ole sirge.

Ilvesed on loodusmaastiku liigid, nende elupaigaks on küps, tiheda alusmetsaga okas- või segamets, vanad raiesmikud, rabad. Võib elada kultuurmaastikega piirnevatel metsa-aladel, armastab veekogude lähedust. Ilves on hämarikuloom.

Tähtsamaks saakobjektiks on metskits, jänesed ja rebane. Võimalusel sööb maapinnal tegutsevaid linde (kanalisi). Kuigi ilves on hea ronija, ei varitse ta saaki kunagi puu otsas. Suuremaid loomi tapab kõrist hammustamisega, saagi lohistab tavaliselt tabamiskohast eemale. Ilves sööb päevas ca 1,5 kg liha, suurema saagi tabamisel üritab ta seda peita lume või okste alla. Läbikülmunud liha ilves ei söö, seega võib ta külmal talvedel vähendada oluliselt metskitsede arvukust. Jooksuaeg on veebruaris-märtsis, pojad aprillis-mais. Pesakonnas 2-3 poega. Ilvesed ei sigi igal aastal.

Täiskasvanu tüvepikkus 80-110 cm; kaal 8-20 (30) kg

Üksikjalg: nagu kassil (reeglina ilma küünisteta) aga suuremad